

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS 2006 M. LAPKRIČIO 15 D. NUTARIMO NR. 1132 “DĖL SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAVIMO METODIKOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO
(TAP-20-2219, TAIS NR. 20-14935(2))

Nr. NV-46

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – **tobulinti socialinių paslaugų planavimo teisinį reguliavimą, įgyvendinant Valstybės kontrolės rekomendacijas.**

Dabartinė situacija:

Pagal Socialinių paslaugų įstatymą socialinių paslaugų teikimo mastui pagal gyventojų poreikius nustatyti savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą (Planas). Planas sudaromas pagal Vyriausybės patvirtintą Socialinių paslaugų planavimo metodiką (Metodika), kuri nustato planavimo principus, subjektus, Plano rengimo tvarką, struktūrą ir turinį (formą nustato SADM), svarstymo ir derinimo tvarką.

Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje “Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką” pažymėta, kad savivaldybės neužtikrina, jog būtų išsiaiškinti realūs gyventojų socialinių paslaugų poreikiai: sudarydamos Planus, dažniausia remiasi praėjusių metų faktiškai teiktų paslaugų duomenimis, gyventojų ir NVO nuomonė apie paslaugų poreikius renkama tik 10 savivaldybių, nė viena savivaldybė neteikia informacijos Socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS) apie visas šioje sistemoje numatytas socialines paslaugas. Todėl savivaldybėms ir SADM trūksta informacijos apie tai, kokias paslaugas reikėtų plėtoti siekiant patenkinti minimalius gyventojų poreikius. Ataskaitoje pateikta rekomendacija SADM tikslinti socialinių paslaugų planų sudarymo metodiką ir numatyti detalų paslaugų poreikio nustatymo procesą.

Projekto esmė. Siūloma patikslinti Socialinių paslaugų planavimo metodiką:

- 1) praplėsti Plano rengime dalyvaujančių subjektų sąrašą, įtraukiant savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių, šeimos tarybos, NVO tarybos, jaunimo reikalų tarybos atstovus.
- 2) papildyti informacijos, kuri įvertinama nustatant gyventojų paslaugų poreikius, šaltinius, įtraukiant informaciją apie gautus / nepatenkintus prašymus; skirtas, bet nepradėtas teikti paslaugas (eiles); socialinių grupių apklausų duomenis; pagalbos poreikius, nustatytus atvejo vadybos procesuose ir organizuojant koordinuotai teikiamas paslaugas; kitą informaciją, gaunamą iš savivaldybės šeimos tarybos, NVO tarybos, jaunimo reikalų tarybos, kitų įstaigų (Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos, Užimtumo tarnybos, globos centrų, psichikos sveikatos priežiūros įstaigų, seniūnijų, NVO ir kt.).
- 3) patikslinti, kad nustatant socialinių paslaugų teikimo mastą, savivaldybė vadovaujasi ne tik SADM tvirtinamais Socialinių paslaugų išvystymo normatyvais, bet ir Baziniame paslaugų šeimai pakete (patvirtintas Vyriausybės) nustatytais paslaugų teikimo aprašymais.
- 4) patikslinti Plano viešo svarstymo terminą – ne trumpiau kaip 1 mėn. (vietoj 2 mėn.) bei ateinančiųjų metų Plano patvirtinimo savivaldybės taryboje terminą – iki einamųjų metų gegužės 1 d. (vietoj per 2 mėn. nuo valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių parvirtinimo įstatymo paskelbimo).
- 5) patikslinti Lietuvos statistikos departamento pavadinimą, atsisakyti nuorodų į įstatymų oficialaus paskelbimo šaltinius, atlikti kitus techninio pobūdžio tikslinimus.

Įsigaliojimas – 2021-04-01.

Derinimas. Projektui Finansų ministerija, Vidaus reikalų ministerija pritarė be pastabų. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos statistikos departamento, Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas (suderinta darbo tvarka).

Atitiktis Vyriausybės programai – susiję su Vyriausybės programoje nustatytais siekiais kurti sąlygas gauti kokybiškas socialines paslaugas, kurios padėtų sugrįžti į visavertį visuomenės gyvenimą, užtikrinti socialinių paslaugų efektyvumą, įgyvendinti naują socialinių paslaugų standartą, orientuojantis į tas sritis, kuriose pagalbos prieinamumas šiuo metu yra mažiausias, pereiti nuo vienodų socialinių paslaugų teikimo

visiems, kuriems reikalinga parama, prie individualizuotų paslaugų, skirtų konkrečiam žmogaus ir žmonių grupių poreikiams atliepti, plėtoti ir stiprinti neinstitucinės globos galimybes ir kt. (86, 87, 89, 92, 93, 103 p.).

Dalykinio vertinimo išvada. Teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

- 1) Siūlome praplėsti Metodikoje nustatytą socialinių paslaugų objektą, neapsiribojant vien socialinių paslaugų, finansuojamų savivaldybių biudžetų, valstybės dotacijų lėšomis, ar teikiamų SADM pavaldumo įstaigose, planavimu. Planavimas turėtų apimti visas socialines paslaugas, kurios yra teikiamos savivaldybės gyventojams ar kurioms yra poreikis, įskaitant ir NVO, kitų organizacijų socialines paslaugas, finansuojamas ir iš kitų finansavimo šaltinių, pvz., pačių organizacijų lėšų, ES struktūrinės paramos ar EEE finansinių mechanizmų lėšų.
- 2) Atsižvelgiant į bendruomeninių paslaugų plėtros aktualumą ir vykdomus strateginius perėjimo nuo institucinės globos prie paslaugų bendruomenėje procesus (deinstitucionalizaciją), siūlome Metodikos V skyriuje, kuriame aprašomas Plano turinys, šioms klausimams skirti didesnę dėmesį. Aprašant būklės analizę, įvertinant paslaugų teikimo savivaldybėje pakankamumo lygį, numatant uždavinius / priemones, sudarant finansavimo planą ar aprašant plėtros viziją / prognozes, siūlome bendruomenines ir institucinės globos paslaugas bei numatomas vykdyti deinstitucionalizacijos priemones išskirti atskirai.
- 3) Metodikoje numatyta, kad būklės analizė Plane aprašoma pagal socialinių paslaugų rūšis, įtrauktas į SADM patvirtintą Socialinių paslaugų katalogą. Siūlome įvertinti tikslingumą numatyti savivaldybės galimybę į Planą įtraukti ir kitas inovatyvias, dar neįtrauktas į šį katalogą, paslaugas.
- 4) Siūlome įvertinti tikslingumą į Plano rengime dalyvaujančiųjų sąrašą įtraukti savivaldybės / seniūnijose veikiančias tarpinstitucines grupes tarpinstituciniams klausimams, susijusiems su pagalbos šeimoms planavimu, stebėseną, poreikių vertinimu, bendruomeninių organizacijų ir NVO telkimu bendram darbui su šeimomis savivaldybėje klausimams spręsti, kurios numatytos SADM, SAM, ŠMSM, VRM patvirtintas Savivaldybės bendro darbo su šeimomis organizavimo ir koordinavimo rekomendacijose. Kartu siūlytina Metodikoje numatyti, kad Planas derinamas (gal ir aptariamasis) ne tik su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, bet ir su minėtomis tarpinstitucinėmis grupėmis, jei tokios savivaldybėje yra sukurtos. Plano nuostatos ir rengimo procesas taip pat turi derėti su šių koordinatorių / grupių rengiamų koordinuotai teikiamų paslaugų plėtros planų nuostatomis ir procesais.
- 5) Teikime pasigendama argumentacijos dėl siūlymo sutrumpinti Plano projekto viešo svarstymo terminą. Tiek Valstybės kontrolės ataskaitoje, tiek Seimo kontrolieriaus 2020-12-31 ataskaitoje „Dėl socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia ir vyresnio amžiaus asmenims savivaldybėse“ pažymima, kad Plano rengimo ir derinimo procesai turėtų būti atviresni, todėl neaišku, kodėl viešą šio plano svarstymą siūloma sutrumpinti 1 mėn., nesiūlant jokių kitų priemonių viešinimo procesui stiprinti.

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės bei Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt